

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Кафедра соціальної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

Майя НІКОЛАЄВА

“березня” _____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціальна прикладна психологія/ Applied Social Psychology

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)
Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність: 053 Психологія
Освітньо-наукова програма: Психологія

ОНУ
2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціальна прикладна психологія/
Applied Social Psychology». – Одеса: ОНУ, 2023. – 11 с.

Розробники: Оксана КОНОНЕНКО, д. психол.н., професор, завідувач кафедри
соціальної психології; Анастасія КУРОВА, д. психол.н., професор кафедри
соціальної психології

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціальної психології

Протокол № 1 від. “28” серпня 2024р.

Завідувач кафедри _____ (Оксана КОНОНЕНКО)

Погоджено із гарантом ОНП «Психологія»

_____ (Оксана КОНОНЕНКО)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК)

Факультету психології та соціальної роботи

Протокол № 1 від. “30” серпня 2024 р.

Голова НМК _____ (Маргарита КРЕМЕНЧУЦЬКА)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ___ від. “___” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ___ від. “___” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
Загальна кількість: кредитів –3 годин –90 змістових модулів – 2	Галузь знань <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> Спеціальність <u>053 Психологія</u> Рівень вищої освіти: <u>Третій (доктор філософії)</u>	очна форма навчання	заочна форма навчання
		Рік підготовки:	
		1	-
		Семестр	
		2-й	-
		Лекції	
		12 год.	-
		Практичні, семінарські	
		10 год.	-
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		68 год.	
		Форма підсумкового контролю: <u>залік</u>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни - формування у здобувачів знань з психологічних закономірностей соціальної поведінки окремої особистості та різного роду груп, психологічних механізмів спілкування та взаємодії людей в соціумі, формування уявлень щодо психології соціальних явищ та процесів, а також вироблення практичних навичок професійної роботи майбутніх фахівців.

Завдання:

- засвоєння здобувачами основних категорій, понять, найбільш відомих напрямків розвитку та основних методів соціальної психології;
- розуміння засобів та способів соціально-психологічного впливу в процесі спілкування, особливостей групової діяльності, психологічних особливостей великих соціальних груп та масових явищ, особливостей сучасних прикладних соціально-психологічних досліджень;
- засвоєння здобувачами зразків та оволодіння навичками налагоджувати взаємодію з різними типами особистостей, ефективно будувати процес комунікації, аналізувати власну діяльність як складову колективної діяльності, відслідковувати різні групові явища та характеристики;
- освоєнні здобувачами досвіду психологічного аналізу ситуацій взаємодії «особистість – суспільство», «особистість – соціальна група», «особистість – особистість»;
- закріпленні на практиці засобів соціально-психологічного впливу в процесі спілкування та ефективного будовання процесів комунікації.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

Інтегральна компетентність - Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі психології, в тому числі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних психологічних знань та/або професійної практики.

ЗК 4. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності за спеціальністю.

ЗК 5. Здатність діяти на основі етичних міркувань при проведенні наукових досліджень, презентації їх результатів та у науково-педагогічній діяльності.

СК 4. Здатність до самоменеджменту, планування і розв'язування задач власного професійного і особистісного зростання, відповідальність за навчання інших при проведенні науково-педагогічної діяльності.

СК 7. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач третього освітнього рівня демонструвати наступні результати навчання:

ПРН 4. Проектувати, оптимізувати та оцінювати якість освітнього процесу та освітнього середовища. Інноваціювати та вдосконалювати програми навчальних психологічних дисциплін.

ПРН 8. Володіти комунікативними навичками, доступно і аргументовано представляти результати досліджень проблем психологічної теорії та практики, брати участь у фахових дискусіях.

ПРН 9. Полілогічно взаємодіяти із світовою науковою спільнотою та громадськістю з проблематики дослідження.

ПРН 16. Дотримуватись з опорою на закон етичних норм, враховувати авторське право та норми академічної доброчесності при проведенні наукових досліджень, презентації їх результатів та у науково-педагогічній діяльності.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ПРИКЛАДНА СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ; ВИЗНАЧЕННЯ ТА ОСНОВІН ПРОБЛЕМИ.

Тема 1. Визначення галузі прикладної соціальної психології. Соціальна психологія. Визначення соціальної психології. Соціальна психологія як наука. Прикладна соціальна психологія. Прикладна соціальна психологія як наука. Соціально-психологічна теорія. Теорія соціальної психології. Функції соціально-психологічних теорій. Характеристика соціально-психологічних теорій. Теорія когнітивного дисонансу.

Тема 2. Історичний контекст прикладної соціальної психології

Елементи соціально-психологічних знань у лоні філософських навчань. Передумови виділення соціальної психології у самостійну науку. Ранні соціальнопсихологічні теорії: психологія народів (М. Лацарус, Г. Штейнталь, В. Вундт); психологія народів і мас (Г. Тард, Г. Лебон, С. Сигле), теорія інстинктів соціальної поведінки В. Мак-Даугалла. Основні теоретичні концепції соціальної психології на Заході в даний час: біхевіоризм, когнітивізм, психоаналіз, інтеракціонізм. Сучасні пошуки у соціальній психології.

Тема 3. Методи дослідження в прикладній соціальній психології. Методи збору даних. Змінні та їх вимірювання. Методи самозвіту: особливий випадок опитувань. Методи спостереження. Дослідницькі проекти. Справжні експерименти. Квазіексперименти. Кореляційні дослідження. Описові дослідження. Організація дослідження. Якісні методи дослідження. Дослідницька етика.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ЗАСТОСУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ДО СФЕР ЖИТТЯ

Тема 4. Застосування соціальної психології до клінічної та консультативної психології. Походження психологічних розладів. Соціально-психологічні корені соціальної тривоги. Соціально-психологічна модель депресії. Лікування та профілактика психологічних розладів. Теорія самопрезентації: підхід до лікування соціальної тривожності. Підхід теорії безнадії до лікування депресії. Діагностика психологічних розладів.

Застосування соціальної психології до здоров'я. Психологія здоров'я. Біопсихосоціальна модель. Соціальні змінні та здоров'я. Зміцнення здоров'я та профілактика захворювань. Переконавання та соціальний вплив у висвітленні медіа здоров'я. Транстеоретична модель. Стрес, подолання та соціальна підтримка.

Тема 5. Застосування соціальної психології в організаціях. Особистість в організаційному контексті. Задоволеність роботою: причини та наслідки. Міжособистісні процеси в організаціях.

Застосування соціальної психології до системи кримінального правосуддя. Соціальна психологія злочину.

Застосування соціальної психології до спільноти. Що таке психологія спільноти? Визначення психології спільноти. Інтернет як спільнота та джерело допомоги. Різноманітність проти упередження та стигматизації. ЗМІ та стигматизація. Використання досліджень для впливу на соціальні зміни. Вплив на політику. Зміна структурних або соціальних бар'єрів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п/с	ла	сп		л	п/с	ла	сп
			б				б			

1	2	3	4	5	6	8	9	10	11	12
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ПРИКЛАДНА СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ; ВИЗНАЧЕННЯ ТА ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ.										
Тема 1. Визначення галузі прикладної соціальної психології.	16	2	2		12					
Тема 2. Історичний контекст прикладної соціальної психології	18	2	2		14					
Тема 3. Методи дослідження в прикладній соціальній психології.	20	4	2		14					
Разом за змістовим модулем 1	54	8	6		40					
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОЦЕСИ У ЗВО										
Тема 4. Застосування соціальної психології до клінічної та консультативної психології.	18	2	2		14					
Тема 5. Застосування соціальної психології в організаціях.	18	2	2		14					
Разом за змістовим модулем 2	36	4	4		28					
Разом	90	12	10		68					

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальна характеристика прикладної соціальної психології.	2
2	Основні сфери застосування прикладної соціальної психології.	2
3	Організація й процедура проведення соціально-психологічної діагностики.	2
4	Соціально-психологічне консультування	2
5	PR-технології, іміджмейкінг та ефекти масових комунікацій як практичний інструментарій соціальної психології	2
	Разом	10

6. Теми практичних занять Практичні заняття не передбачені.

7. Теми лабораторних занять Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№	Назва теми/ види завдань	Кількість
---	--------------------------	-----------

з/п		ГОДИН
1	Основні сфери застосування прикладної соціальної психології. (презентація)	12
2	Основні методи соціально-психологічної діагностики та особливості їх застосування у прикладній соціальній психології. (презентація)	14
3	Соціально-психологічна діагностика соціальних відносин і спілкування. (презентація)	14
4	Функціональні обов'язки соціальних психологів. (реферат)	14
5	Психологія масмедіа (есе)	14
	Разом	68

9. Методи навчання

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- словесні методи: лекція, пояснення, бесіда, обговорення, дискусія;
- наочні методи: презентація, ілюстрація, демонстрація;
- методи формування практичних умінь і особистісних якостей: виконання практичних завдань, вправи, підготовка презентацій і здійснення виступів перед аудиторією.

Самостійна робота включає роботу з текстовим матеріалом та виконання індивідуальних завдань: складання глосарію, есе, реферату та підготовку презентацій.

10. Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

При вивченні навчальної дисципліни здійснюється поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться з метою визначення рівня підготовленості здобувача з певних тем, розділів робочої навчальної програми, якості виконання конкретних завдань та здійснюється впродовж семестру під час проведення аудиторних занять (лекції, практичні заняття) та при виконанні самостійної роботи.

Об'єктом поточного оцінювання є:

- програмний матеріал, який викладається на лекціях;
- питання і проблеми, що розглядаються та обговорюються на практичних заняттях;
- програмний матеріал для самостійного вивчення, який передбачений робочою програмою та включає: реферати, презентації, практичні завдання.

Форма підсумкового контролю – залік. Залік виставляється за результатами роботи здобувача впродовж усього семестру. Підсумкова оцінка визначається як проста сума балів за результатами поточного контролю за 100-бальною шкалою.

Здобувач одержує підсумкову оцінку за залікову навчальну дисципліну, якщо за результатами поточного контролю він набрав 60 і більше балів.

Якщо за результатами поточного контролю здобувач набрав менше 60 балів, він повинен виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів одержати відповідну кількість залікових балів із дисципліни.

Якщо за результатами поточного контролю здобувач набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він також може виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів підвищити свою підсумкову оцінку з дисципліни.

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Відмінно	Оцінюється робота здобувача, який у повному обсязі володіє

(10 балів за тему)	навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки, залучає до підготовки як основну, так і додаткову літературу (монографії, періодичні видання, першоджерела, тощо). Може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання практичного завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу;
Добре (7-8 бали за тему)	Оцінюється робота здобувача, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, послуговується науковою термінологією, залучає основну і додаткову літературу. За зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
Задовільно (5-6 бали за тему)	Оцінюється робота здобувача, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, допускає істотні неточності та помилки. Може використовувати знання для стандартних практичних ситуацій, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання
Незадовільно можливістю відпрацювання (1 бал за тему)	3 Оцінюється робота здобувача, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни. Планує та виконує частину практичних завдань, відсутні сформовані уміння та навички.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Вид	Максим к-сть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Презентація	10	відповідність змісту доповіді здобувача та/або оригінальність візуального представлення відповідному навчальному матеріалу.
Реферат	10	здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.
Есе	10	здатність продемонструвати розвиток власної думки, зосереджений на обговорюваній проблемі висловлювання; продемонструвати дотримання лексичних, фразеологічних, граматичних і стилістичних норм української літературної мови.

11. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Загальне поняття про соціальну психологію. Предмет і завдання соціальної психології.
2. Соціальна психологія в системі наукового знання.
3. Структура соціальної психології.
4. Сутність поняття «соціальна психіка». Загальні характеристики. Функції.
5. Соціальна психологія та соціологія. Схожість та відмінність.
6. Сучасні теоретичні концепції соціальної психології. Психодинамічний напрямок.
7. Сучасні теоретичні концепції соціальної психології (біхевіористичний та когнітивний напрямки).
8. Методологія та основні принципи соціальної психології.
9. Методи дослідження соціальної психології. Загальна характеристика, класифікація.
10. Методи емпіричного дослідження соціальної психології. Вади та переваги, межі ефективності.
11. Методи дослідження соціальної психології: спостереження та опитування. Порівняльна характеристика методів.
12. Методи дослідження соціальної психології: спостереження та експеримент. Порівняльна характеристика методів.
13. Особистісна та соціальна ідентичність.
14. Особистість як предмет вивчення соціальної психології.
15. Індивід, особистість, індивідуальність. Відмінність понять.
16. Соціальна установка особистості.
17. «Я-концепція» особистості у працях К. Роджерса.
18. Соціалізація особистості. Загальна характеристика поняття, етапи соціалізації.
19. Психосоціальна концепція розвитку індивіда Еріксона.
20. Соціально-психологічні особливості спілкування.
21. Загальна характеристика спілкування.
22. Основні елементи комунікативного процесу.
23. Міжособистісний простір і його вплив на ефективність спілкування.
24. Основні характеристики спілкування. Структура взаємодії в спілкуванні.
25. Вербальне та невербальне спілкування.
26. Психологія міжособистісної взаємодії. Міжособистісні відносини та їх класифікація.
27. Афіліація як потреба у контактах з іншими людьми.
28. Остракізм, ізоляція, самотність.
29. Загальна характеристика взаєморозуміння між людьми.
30. Загальне поняття про соціальну перцепцію (Хайдер, Келлі).
31. Соціальна психологія малої групи. Мала група та її основні характеристики.
32. Структура малої групи. Класифікація малих груп.
33. Комунікативні особливості малої групи. Психологічні характеристики малої групи.
34. Характеристика групових явищ (лідерство та керівництво).
35. Соціальна психологія міжгрупових відносин. Загальна характеристика.
36. Основні положення теорії соціальної ідентичності
37. Процеси міжгрупової диференціації та інтеграції
38. Психологія натовпу. Психологія паніки та чуток.
39. Етнічні спільноти людей. Психологія нації.
40. Конфлікти і їхня соціально-психологічна природа.
41. Суб'єктивні та об'єктивні сторони соціально-психологічної ситуації.
42. Соціально-психологічні аспекти керування.
43. Схожість та відмінність понять «керівництво» та «лідерство».
44. Види і механізм влади лідера. Поведінка лідера в групах.
45. Типологія стилів керівництва.

12. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточний та періодичний контроль					Сума балів
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2		100
T1	T2	T3	T4	T5	
20	20	20	20	20	

T1, T2, T3, T4 – теми змістових модулів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	<i>Відмінно</i>	<i>зараховано</i>
85-89	B	<i>Дуже добре</i>	
75-84	C	<i>Добре</i>	
70-74	D	<i>Задовільно</i>	
60-69	E	<i>Допустимо</i>	
35-59	<i>FX</i>	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>	<i>не зараховано з можливістю повторного складання</i>
0-34	<i>F</i>	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>	<i>не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

13. Навчально-методичне забезпечення

- Робоча програма навчальної дисципліни;
- Силабус;
- Мультимедійні презентації;
- допоміжний роздатковий матеріал.

14. Рекомендована література

Основна

1. Власова Є. Соціальна психологія організацій та управління: навчальний посібник. Вид-во: Центра навчальної літератури. 2019. 396 с.
2. Основи соціальної психології : підручник для закладів вищої освіти / П. П. Горностай, М. М. Слюсаревський, В. О. Татенко, Т. М. Титаренко, Н. В. Хазратова та ін. ; за ред. М. М. Слюсаревського. – Київ : Талком, 2018. – 580 с.
3. Соціальна психологія : навч. посібн. / Воляннюк Н. Ю., Ложкін Г. В., Винославська О. В., Блохіна І. О., Кононець М. О., Москаленко О. В., Боковець О. І., Андрійцев Б. В. – Київ, 2019. 254 с.
4. Соціальна психологія: навчальний посібник/ В. М. Поліщук. - Суми: Університетська книга (Україна), 2021. – 271 с
5. Соціальний конфлікт: інноваційні комунікативні технології врегулювання: практичний посібник [Г. М. Бевз, І. В. Петренко, А. І. Гусєв, В. І. Давидов, О. В. Івачевська, Н. С. Малєєва, О. Г. Цукур] / за наук. ред. Г. М. Бевз, І. В. Петренко; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології, 2020. 144 с

6. Теоретичні напрями соціальної психології: навч. посібник / М. М. Слюсаревський, Н. В. Хазратова. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. – 104 с.
7. Шахова О.Г. Соціальна психологія особистості: Навчальний посібник. – Харків: «Контраст», 2019. – 116 с.

Додаткова

1. Applying Social Psychology .From Problems to Solutions Abraham P Buunk - University of Groningen, Netherlands Pieterneel Dijkstra - Freelance Social Psychologist
2. Mark Van Vugt - VU University Amsterdam, Netherlands, The University of Kent, UK, University of Southampton, UK <https://uk.sagepub.com/en-gb/eur/applying-social-psychology/book271856#reviews>
3. Steg, L., Keizer, K., Buunk, A. P., & Rothengatter, T. (Eds.). (2017). Applied Social Psychology: Understanding and Managing Social Problems (2nd ed.). Cambridge: Cambridge University Press. <https://www.cambridge.org/highereducation/books/applied-social-psychology/C5C0D45ED30EE4549AF74DAC7C60A136#overview>
4. Applied Social Psychology. Understanding and Addressing Social and Practical Problems. Edited by: Jamie A. Gruman - University of Guelph, Canada, Frank W. Schneider - University of Windsor, Ontario, Canada, Larry M. Coutts - L. M. Coutts & Associates, Ottawa, Canada <https://us.sagepub.com/en-us/nam/applied-social-psychology/book242500>
5. Applying Social Psychology. From Problems to Solutions. Abraham P Buunk - University of Groningen, Netherlands, Pieterneel Dijkstra - Freelance Social Psychologist, Mark Van Vugt - VU University Amsterdam, Netherlands, The University of Kent, UK, University of Southampton, UK <https://uk.sagepub.com/en-gb/eur/applying-social-psychology/book271856#description>
6. Journal of Applied Social Psychology <https://onlinelibrary.wiley.com/journal/15591816>

15. Інформаційні ресурси

1. Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І.І. Мечникова <http://lib.onu.edu.ua/>
2. Науковий журнал «Психологія та соціальна робота» <http://lib.onu.edu.ua/psychologyya>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського <http://nbuv.gov.ua>
4. Національна психологічна асоціація <https://www.npa-ua.org/>
5. Українська психологічна асоціація <https://www.upa.guru>
6. World Health Organization <https://www.who.int/home>
7. American Psychological Association (APA) <https://www.apa.org/>